QORTI TAL-APPELL

IMĦALLFIN

S.T.O. PRIM IMĦALLEF MARK CHETCUTI
ONOR. IMĦALLEF GIANNINO CARUANA DEMAJO
ONOR. IMĦALLEF ANTHONY ELLUL

Seduta ta' nhar l-Erbgħa, 4 ta' Mejju, 2022.

Numru 17

Rikors numru 109/16/1 RGM

Fairbet Ltd (C43673) u St. Catherine Convenience Limited (C43554)

v.

Malta Gaming Authority

Il-Qorti:

1. Din is-sentenza titratta appell tal-kumpaniji atturi minn sentenza mogħtija mill-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili fit-30 ta' Mejju 2019 li biha ġie deċiż li l-azzjoni hi perenta minħabba li għadda t-terminu kontemplat fl-Artikolu 469A(3) tal-Kap. 12.

2. Permezz ta' rikors maħluf ippreżentat fil-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili fil-11 ta' Frar 2016, l-atturi ppremettew u talbu kif ġej:

"1. Illi s-socjetajiet attrici Fairbet Ltd u St. Catherine Convenience Ltd gia` Silverplay Company Ltd, joperaw billi jiggestixxu amusement u bingo machines;

2. Illi dawn is-socjetajiet xtaqu li jkabbru l-operat taghhom u ghal din ir-raguni kienu ddecidew li jgibu bingo machines/flippers ohra tal-loghob minn barra minn Malta, liema magni huma ta' valur konsiderevoli;

3. Illi s-socjetajiet attrici kienu ghamlu xhur ta' negozjati ma' kumpaniji esteri, liema kumpaniji kellhom jissuplixxu lis-socjetajiet attrici b'ammont ta' kaxxi tal-loghob aktar moderni sabiex dawn jingiebu fid-diversi hwienet ta' l-istess socjetajiet;

4. Illi dawn il-magni eventwalment ingiebu Malta wara li r-rapprezentanti tas-socjetajiet attrici kienu siefru barra minn Malta sabiex jikkonkludu n-negozjati u jwittu t-triq sabiex dawn l-istess magni jigu importati f'Malta u jingarru f'diversi hwienet;

5. Illi meta dan l-apparat wasal Malta, ma kien hemm l-ebda problema dwarhom, tant li l-Awtoritajiet tad-Dwana ma kienu sabu xejn irregolari fihom, u ghalhekk kien thallew jigu installati fid-diversi hwienet tas-socjetajiet attrici u dawn bdew immedjatament bl-operat taghhom. Illi tajjeb jinghad illi r-rikorrenti impurtaw dawn il-magni peress li inizjalment l-Awtorita` intimata il-permessi mehtiega u anki kellhom dokumentazzjoni fis-sens li tali magni setghu jigu impurtati u operati. Kien biss wara l-approvazzjoni ta' l-Awtorita` intimata li l-esponenti mexxew bl-importazzjoni ta' dawn il-magni kif hawn fuq spjegat;

6. Illi kien biss wara diversi xhur li dawn il-bingo/flippers bdew joperaw b'mod normali fid-diversi hwienet li l-Malta Gaming Authority issospendiet l-operat taghhom minhabba li skont din ta' l-ahhar tali magni u kaxxi tal-loghob ma kinux konformi mar-regolamenti taghha;

7. Illi minhabba tali agir ta' l-Awtorita` konvenuta s-socjetajiet attrici sofrew ammont ta' danni konsiderevoli u dan minhabba l-fatt li wara li s-socjetajiet attrici investew bil-kbir sabiex ikabbru l-operat taghhom u inkorrew bosta spejjez, u wara li bdew joperaw dawn il-magni fil-hwienet taghhom bil-barka u l-approvazzjoni ta' l-Awtoritajiet kompetenti, tigi habta u sabta l-Awtorita` konvenuta li tissospendi l-uzu ta' dawn il-magni u dan bi vjolazzjoni tad-drittijiet tas-socjetajiet attrici;

Ghaldaqstant tghid l-Awtorita` konvenuta ghaliex din l-Onorabbli Qorti, prevja kull dikjarazzjoni ohra rikjesta mill-ligi, m'ghandiex:

1. Tiddikjara li s-socjetajiet attrici sofrew danni konsiderevoli u dan ghar-ragunijiet unikament imputabbli fuq l-Awtorita` konvenuta u dan minhabba l-fatt li s-socjetajiet atturi nkorrew spejjez konsiderevoli sabiex ikkonkludew in-negozjati, sabiex inxtraw il-magni u kif ukoll biex importaw u garew dawn l-istess bingo/flipper machines li sussegwentament gew imwaqqfa milli joperaw;

2. Tillikwida dawn l-istess danni sofferti u dan bl-opera ta' periti nominandi;

3. Konsegwentement, tikkundanna lill-awtorita` konvenuta thallas id-danni likwidati.

Bl-ispejjez u bl-imghax legali sad-data tal-pagament effettiv kontra l-Awtorita` konvenuta li hu minn issa ingunta in subizzjoni."

3. Permezz ta' tweġiba maħlufa ppreżentata fl-10 ta' Marzu 2016, l-Awtorita` dwar il-Logħob wieġbet:

"1. Illi l-ewwel u qabel kollox it-talbiet attrici huma perenti u preskritti a tenur tal-Artikolu 469A tal-Kodici ta' Organizzazzjoni u Procedura Civili (Kap. 12 tal-Ligijiet ta' Malta)...................".

4. B'sentenza mogħtija fit-30 ta' Mejju 2019, il-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili ddeċidiet billi:

"tilqa' l-ewwel eċċezzjoni tal-Awtorita' konvenuta, tiddikjara l-azzjoni promossa mis-soċjetajiet atturi bħala perenta ai termini tal-Artikolu 469A (3) tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta, u konsegwentement tiċħad it-talbiet attriċi.

Bl-ispejjeż kontra s-soċjetajiet attriċi b'applikazzjoni tal-artikolu 223 (1) tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta."

5. Il-konsiderazzjonijiet saljenti li fuqhom ġiet bażata s-sentenza appellata kienu s-segwenti:

*"**Fatti.***

F'Mejju tas-sena 2013 l-Awtorita' konvenuta bdiet tircevi applikazzjonijiet għar-reġistrazzjoni ta' "other amusement machines".

Fost l-applikanti kien hemm iż-żewġ soċjetajiet attriċi.[1] Fuq kull applikazzjoni hemm ir-referenza "Form LGA/AM2011-05" u intitolata "Registration of Other Amusement Machines". Fost il-kondizzjonijiet indikati fuq kull applikazzjoni ta' din ix-xorta insibu is-segwenti:-

"The Authority considers that the Amusement Machines Regulations (Legal Notice 74 of 2011) issued under the Lotteries and Other Games Act (Cap. 438 of the Laws of Malta) empowers the Authority to request any person wanting to register an other amusement machine in Malta to fill in this Application Form.

If there is any changes in the information provided in the Application Form, it is the Applicant's responsibility to advise the Authority immediately. Failure to do so could result in the suspension or revocation of the relevant licence."

Filwaqt li "Other Amusement Machines" huma deskritti li huma:

(a) billiards, pool and, or snooker tables unless operated electronically through video display;

(b) table-soccer tables unless operated electronically through video display; and

(c) 'kiddie-rides'."

Fuq l-applikazzjoni jitnizzlu d-dettalji tal-applikant; "Address of premises where the other amusement machine being registered will be situated"; ritratt tal-faċċata tal-post fejn il-magna tkun ser tiġi imqegħda; ritratt tal-"other amusement machine"; u dikjarazzjoni tal-applikant li tinkludi s-segwenti:-

"I understand that misrepresentation or failure to submit any information requested by the Lotteries and Gaming Authority ... shall be deemed as good and sufficient cause for refusal to register an other amusement machine as is being applied for or for an eventual revocation if such misrepresentation or failure is discovered at a later stage."

L-applikazzjoni titlob illi mal-applikazzjoni jiġu annessi fost l-oħrajn:

" - a manufacturer's certificate for the other amusement machine in conformity with Community law and standards

- manuals, including software manuals and any other documents issued by the manufacturer of the other amusement maching containing:

[1] 7 Fol. 226.

(i) - a full description of the Other Amusement Machine..............."

Sussegwentement l-awtorita' konvenuta approvat l-applikazzjonijiet magħmula mis-soċjetajiet attriċi u irrilaxjat il-liċenzji intitolati "Other Amusement Machines Approval" liema liċenzja hija indefinittiva sakemm ma tiġiex revokata, basta it-titolar tal-liċenzja jottempera ruħu mal-liġi rilevanti.[2]

F'Settembru tas-sena 2013 Antoine Pace, Carmelo Pisani u Tyrone Pisani, rappreżentanti tas-soċjetajiet attriċi, kellmu lil Edmond Galea, senior account executive tal-awtorita' konvenuta u lill-uffiċjali oħra tal-istess awtorita' dwar magni li kien beħsiebhom jimportaw fejn iddeskrivew dawk il-magni bħala simili bħal dawk li kienu applikaw għalihom f'Mejju u li kienu ġew reġistrati bħala "other amusement machines". Fl-10 ta' Settembru 2013 Edmond Galea bagħat email, li kopja[3] *tagħha eżebita ma turiex lil min intbghatet iżda jidher li ġiet ikkupjata lill-uffiċjali oħra tal-awtorita' konvenuta, li taqra kif ġej:-*

"Dear All,

Due to the manual supplied by Mr Andrew Laurent in respect of the Magic Screen Pinball to revise all specs, the Lotteries and Gaming Authority Chief Inspector and the Technical staff came to the conclusion that this machine falls undher the "Other Amusement Machine" category.

As part of the normal procedure it is important to handle to the Lotteries and Gaming Authority the relevant applications when these are going to be placed on the market. Please attach a picture of the machine and another picture were the machine is hosted."

Fl-4 ta' April 2014 l-awtorita' konvenuta kitbet lir-rappreżentanti tas-soċjetajiet attriċi tinformahom illi l-magni in kwistjoni ma setgħux jiġu konsiderati "other amusement machines' peress li kienu "gaming devices": "Therefore the Device is not lecensable under the Amusement Machines Regulations but may only currently be licenced under the Gaming Devices Regulations.......The Authority hereby instructs you that with immediate effect, the device is no longer approved as a registered other amusement machine and you or whoever is hosting the Device is to immediately switch off the Device and remove it from its current location where it is accessible to the public. Furthermore, in the coming days, the Authority shall communicate a date when an Authority Inspector shall remove the registration tag from the Device."[4] *L-ittra tkompli tispjega x'għandu jsir jekk is-soċjetajiet attriċi kienu ser japplikaw biex il-magni jkunu reġistrati bħala "Gaming Device".*

[2] Ara kopja ta' liċenzja a fol. 253 li approvat traslokar ta' magna minn każin tal-banda għal bar.
[3] Fol. 71.
[4] Fol. 157.

F'Ġunju tas-sena 2014 rappreżentanti tas-soċjetajiet attriċi iltaqgħu ma' Dominic Micallef għan-nom tal-awtorita' konvenuta fejn l-atturi bdew jitolbu rifużjoni tal-ispejjeż u danni li kienu inkorrew biex importaw il-magni li spiċċaw mingħajr liċenzja.

Fis-27 ta' Jannar 2015 l-awtorita' konvenuta informat lir-rapprezentanti tas-soċjetajiet attriċi illi l-pretensjonijiet tal-atturi kontra l-awtorita' konvenuta kienu qed jiġu respinti.

Sussegwentement saru diversi laqgħat mingħajr preġudizzju sabiex jesploraw ftehim izda transazzjoni ma seħħietx. Għalhekk l-atturi istitwew il-kawża odjerna fil-11 ta' Frar 2016.

Konsiderazzjonijiet.

Permezz tal-kawża odjerna qed tiġi deċiża l-eċċezzjoni sollevata mill-awtorita' konvenuta illi l-azzjoni attriċi hija preskritta u perenta bid-dekors ta' sitt xhur u dan ai termini tas-sub inċiż 3 tal-Artikolu 469A tal-Kap. 16 ...

L-atturi mill-banda l-oħra isostnu illi l-azzjoni tagħhom ma hiex imsejsa fuq l-Artikolu 469A tal-Kap. 12 iżda hija azzjoni għad-danni aquiliani. Għalhekk jinsistu illi l-azzjoni minnhom promossa ma hiex preskritta jew perenta bid-dekors ta' sitt xhur izda tapplika l-preskrizzjoni ta' sentejn.

...

Azzjoni għad-Danni: Artikolu 469 (5) jew Azzjoni Ex Delicto Vel Quasi?

L-atturi jsostnu li ma humiex qed jitolbu li d-deċiżżjoni li ħadet l-Awtorita' konvenuta fil-konfront tal-atturi tiġi mwarrba jew imħassra anke għaliex jirritjenu illi bit-trapass taż-żmien il-magni mertu tal-kawża odjerna illum huma obsoleti u li għalhekk it-tħassir tad-deċiżjoni lamentata ma hi ser ittihom l-ebda gwadan. Huwa għalhekk li l-atturi jsotnu li l-azzjoni minnhom promossa mhux qed issir taħt l-Artikolu 469A iżda hi l-azzjoni ġenerali għad-danni hekk magħrufa bħala "ex delicto vel quasi".

...

Joħroġ ċar sew mill-premessi kif ukoll mit-talbiet attriċi illi għalkemm l-atturi mhux qed jitolbu speċifikatament it-tħassir tad-deċiżżjoni tal-awtorita' konvenuta, qegħdin jilmentaw minn tali deċiżżjoni għaliex jallegaw illi b'riżultat ta' tali deċizzjoni sofrew danni inġenti li qed jitolbu li l-awtorita' konvenuta tiġi kundannata tħallashom. ...

Azzjoni taħt l-Artikolu 469A tirrigwarda stħarriġ dwar jekk l-għemil amministrattiv li wieħed qed jilmenta minnu hux validu jew inkella talba sabiex għemil amministrattiv jiġi dikjarat invalidu, null jew mingħajr effett.

Fil-fehma tal-Qorti, una volta li l-atturi qed jitolbu dikjarazzjoni ġudizzjarja li huma sofrew danni li għalihom hija responsabbli l-Awtorita' konvenuta, (are t-tielet talba fejn il-Qorti qed tintalab li tikkundanna lill-Awtorita' konvenuta tħallas lill-atturi d-danni likwidati) tali talba tinkludi talba sabiex il-Qorti tistħarreġ il-validita' tad-deċizzjoni tal-awtorita' li twaqqaf lill-atturi milli jkomplu juzaw il-magni de quo bħala "other amusement machines'.

Ġialadarba l-atturi qed jitolbu lill-Qorti tikkundanna lill-Awtorita' konvenuta tħallas id-danni lill-atturi, tħares kif tħares lejha l-azzjoni attriċi hija azzjoni sabiex il-Qorti tistħarreġ għemil amministrattiv minn awtorita' pubblika. Sakemm mhux "provdut mod ieħor bil-liġi" il-Qorti għandha l-ġurisdizzjoni li tisħarreġ l-għemil amministrattiv dejjem fil-parametri tal-artikolu 469A. Mhux konsentit illi min jadixxi lill-Qorti bil-mezzi ordinarji sabiex jattakka deċiżżjoni amministrattiva jagħzel illi jevita l-Artikolu 469A u minflok isejjaħ il-kawża minnu istitwita bħala azzjoni ex delicto vel quasi.

...

Is-subinċiż 5 jagħti d-dritt lil min jaġixxi kontra l-awtorita' pubblika sabiex jattakka għemil amministrattiv, li fl-istess kawża jitlob il-ħlas tad-danni. Huwa għalhekk evidenti illi ma kien hemm l-ebda impediment sabiex l-atturi jadixxu lill-Qorti ai termini tal-Artikolu 469A u jitolbu anke d-danni. Il-fatt li azzjoni ai termini tal-Artikolu 469A hija ta' kompetenza tal-Qorti Civili Prim' Awla, ma hemm l-ebda limitu fil-quantum tad-danni li jista' jiġi likwidat f'kawżi taħt l-Artikolu 469A.

Artikolu 469A (3) - Terminu ta' Dekadenza ta' 6 xhur.

Stabbilit illi l-azzjoni attriċi tista' biss tinkwadra ruħha taħt l-artikolu 469A, il-provvediment legali applikabbli fir-rigward tal-perentorjeta' tal-azzjoni attriċi huwa Artikolu 469A sub-inċiż 3:-

"Kawża biex twaqqa' għemil amministrattiv taħt is-subartikolu (1)(b) għandha ssir fi żmien sitt xhur minn meta min ikollu interess isir jaf jew seta' jsir, jaf, skont liema jiġi l-ewwel, b'dak l-għemil amministrattiv".

...

Mill-atti jirriżulta illi kien fl-4 ta' April 2014 li l-Awtorita' konvenuta formalment infurmat lis-soċjetajiet atturi bid-deċiżżjoni lamentata illi l-bingo machines minnhom importati ma setgħux jibqgħu reġistrati

> *bħala 'other amusement machines" u kellhom jitneħħew mill-użu. Il-kawża odjerna ġiet intavolata fil-11 ta' Frar 2016, kważi sentejn wara.*
>
> *Kwalunkwe laqgħat li saru bejn il-partijiet bejn l-4 ta' April 2014 u l-jum li fih ġiet intavolata l-kawża odjerna ma setgħu qatt jissospendu terminu perentorju ta' dekadenza. Għaldaqstant l-azzjoni attriċi hi perenta."*

6. Il-kumpaniji atturi appellaw u permezz tal-preżenti tennew li l-azzjoni minnhom promossa ma taqax taħt l-Artikolu 469A tal-Kap. 12. Isostnu li hi azzjoni għal-likwidazzjoni ta' danni tat-tip *ex delicto*. Talbu għalhekk lil din il-Qorti:

> *"tħassar, tirrevoka u tannulla s-sentenza appellata sabiex b' hekk tiċħad l-eċċezzjoni preliminari tal-Awtorita` appellata u tkompli tisma l-kawża fil-mertu."*

7. L-Awtorita` appellata wieġbet illi l-appell tal-atturi għandu jiġi miċħud billi l-konklużjonijiet tal-Ewwel Qorti huma korretti.

<u>Konsiderazzjonijiet</u>

8. Permezz tal-appell tagħhom il-kumpaniji atturi jilmentaw illi '*l-ewwel Qorti l-ewwel iddeċidiet x'tip ta' azzjoni kellha ssir minn l-esponenti u mbagħad konsegwentement iddikjarat li la kellha ssir l-azzjoni ta' talba għar-reviżjoni ta' att amministrattiv dina kellha ssir fi żmien sitt xhur.'* Jilmentaw iżda li l-Awtorita` appellata qatt ma eċċepiet li l-azzjoni ntavolata kienet skorretta għaliex kellha ssir fil-forma ta' azzjoni oħra. Iżda apparti dan, jiddikjaraw ruħhom aggravati bil-fatt illi '*dina l-kwistjoni kienet ilha tiġi diskussa mal-awtorita` appellata għal xhur sħaħ. Illi per*

prinċipju kienu waslu li l-esponenti kienu sofrew danni minħabba l-aġir tal-awtorita`. Illi li ma ftehmux fuqu l-partijiet kien l-ammont ta' danni li kellhom jiġu hekk likwidati ... għalhekk l-ispirtu tal-azzjoni taħt l-469A tal-Kap 12 ... ma kienx jeżisti.' Jilmentaw ukoll minn diskriminazzjoni bejn azzjoni kontra ċittadini privati u dik kontra l-Gvern speċjalment fil-kuntest tal-fatt li t-terminu ta' sitt xhur għal azzjoni a tenur tal-Artikolu 469A tal-Kap. 12 ma jistax jiġi estiż. Isostnu wkoll li l-ħsieb tal-Qorti, li kull kawża fejn hemm il-Gvern titpoġġa taħt l-Artikolu 469A tal-Kap. 12 huwa diskriminatorju u jagħti lok għal abbuż mill-Gvern mhux biss minħabba l-qosor tal-preskrizzjoni applikabbli iżda wkoll minħabba l-kwistjoni ta' *mala fede* li f'kawżi oħra simili mhux dejjem hija meħtieġa.

9. Fl-ewwel lok, kuntrarjament għal dak allegat mill-kumpaniji atturi, mhuwiex minnu li l-Qorti tal-ewwel grad laqgħet l-ewwel eċċezzjoni wara li ddeċidiet li l-azzjoni li <u>kellha ssir</u> minnhom kienet dik ta' stħarriġ ta' għemil amministrattiv skont l-Artikolu 469A tal-Kap. 12. Hu wkoll mingħajr bażi l-argument li l-Awtorita` konvenuta naqset li teċċepixxi li l-azzjoni kellha ssir f'xi forma oħra. M'hemmx dubju li eċċezzjoni bħal dik ma ngħatatx.

10. Dak li qalet l-ewwel Qorti kien li mill-premessi u t-talbiet hu evidenti li l-azzjoni taqa' fil-parametri tal-Artikolu 469A tal-Kap. 12. Dan inkwantu l-atturi finalment qed jitolbu danni minħabba l-aġir tal-Awtorita`

konvenuta. Fil-mertu sabet li l-azzjoni hi perenta skont l-Artikolu 469A(3) tal-Kap. 12 u b'hekk laqgħet l-ewwel eċċezzjoni tal-konvenuta.

11. Huwa minnu li l-Artikolu 469A tal-Kap. 12 ma jissemmiex fir-rikors maħluf li bih l-atturi fetħu l-kawża. Fatt li waħdu ma jeskludix l-applikazzjoni tiegħu. Kif tajjeb deċiż mill-ewwel Qorti wieħed irid iħares lejn in-natura tal-azzjoni.

12. Il-pretensjoni tal-atturi għad-danni hija bbażata fuq deċiżjoni tal-Awtorita` li tħassar ir-reġistrazzjoni ta' numru ta' magni tal-logħob proprjeta` tagħhom bħala *'other amusement machines'*. Mhux kontestat li dan jammonta għal għemil amministrattiv. Art. 469A jipprovdi li 'għemil amministrattiv' tfisser:

> *"tfisser il-ħruġ ta' kull ordni, liċenzja, permess, warrant, deċiżjoni jew ir-rifjut għal talba ta' xi persuna li jsir minn Awtorita` pubblika, iżda ma tinkludix xi ħaġa li ssir bl-għan ta' organizzazzjoni jew amministrazzjoni interna fl-istess Awtorita`".*

13. Fis-seba' paragrafu tar-rikors promutur jilmentaw:

> *"7. Illi minhabba tali agir ta' l-Awtorita` konvenuta s-socjetajiet attrici sofrew ammont ta' danni konsiderevoli u dan minhabba l-fatt li wara li s-socjetajiet attrici investew bil-kbir sabiex ikabbru l-operat taghhom u inkorrew bosta spejjez, u wara li bdew joperaw dawn il-magni fil-hwienet taghhom bil-barka u l-approvazzjoni ta' l-Awtoritajiet kompetenti, tigi habta u sabta l-Awtorita` konvenuta li tissospendi l-uzu ta' dawn il-magni u dan bi vjolazzjoni tad-drittijiet tas-socjetajiet attrici"*

14. Konsegwentement talbu lill-Qorti:

"1. Tiddikjara li s-socjetajiet attrici sofrew danni konsiderevoli u dan ghar-ragunijiet unikament imputabbli fuq l-Awtorita` konvenuta u dan minhabba l-fatt li s-socjetajiet atturi nkorrew spejjez konsiderevoli sabiex ikkonkludew in-negozjati, sabiex inxtraw il-magni u kif ukoll biex importaw u garew dawn l-istess bingo/flipper machines li sussegwentament gew imwaqqfa milli joperaw;

2. Tillikwida dawn l-istess danni sofferti u dan bl-opera ta' periti nominandi;

3. Konsegwentement, tikkundanna lill-awtorita` konvenuta thallas hekk dan likwidati."

15. F'dan il-kuntest, il-Qorti tal-ewwel grad għamlet analoġija ma' sentenza mogħtija minn din il-Qorti diversament presjeduta fil-31 ta' Mejju 2013 fl-ismijiet **Karmenu Mifsud vs Awtorita` għat-Trasport f' Malta** fejn *inter alia* kienu saru l-konsiderazzjonijiet segwenti:

"10. Il-kwistjoni essenzjalment hija jekk it-talba ghad-danni tal-attur hijiex waħda taħt il-liġi ġenerali dwar danni ex delicto vel quasi jew hijiex taħt il-liġi speċjali tal-art. 469A tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili ...

...

11. Il-premessa tal-azzjoni tal-attur hija illi l-Awtorita` konvenuta ħadet deċiżjoni – ir-rifjut li tippermetti r-reġistrazzjoni tal-vetturi – illi, għalkemm kienet fil-kompetenza tal-Awtorita` li teħodha, madankollu kienet ħażina għax ma hijiex raġonevoli u ttieħdet in mala fede. Jekk dan hu minnu, mela l-Awtorita` twieġeb għad-danni, iżda jekk id-deċiżjoni kienet tajba u valida, mela l-Awtorita` nqdiet sew bis-setgħat tagħha u ma għandha tagħmel tajjeb għal ebda danni.

12. Għalhekk, hija premessa meħtieġa biex tirnexxi l-azzjoni tal-attur illi d-deċiżjoni tal-Awtorita` konvenuta tassew kienet waħda ultra vires għax abużiva u irraġonevoli: dan ma huwiex datum ta' fatt iżda jrid qabel xejn jiġi determinat billi tiġi mistħarrġa l-validità tal-għemil amministrattiv. Għalxejn l-attur jgħid illi "ma hemm l-ebda talba għat-tħassir jew għall-impunjazzjoni ta' xi għemil amministrattiv, iżda biss għas-sejbien ta' responsabbilità għad-danni", għax is-sejbien ta' responsabilità jista' jkun biss konsegwenza ta' stħarriġ dwar jekk ir-rifjut tal-Awtorita` kienx validu jew le. Il-fatt illi l-attur illum ma jeħtiġlux jitlob it-tħassir tar-rifjut tal-Awtorita`, għax il-permessi nħarġu b'konsegwenza tal-liberalizzazzjoni tas-suq, ma jfissirx illi ma jibqax

> *meħtieġ li jsir stħarriġ tal-validità tar-rifjut biex jiġi determinat kienx għamil tajjeb jew le.*
>
> *13. Dan l-istħarriġ huwa regolat bil-liġi speċjali tal-art. 469A tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili.*
>
> *...*
>
> *15. Tassew illi hemm differenza bejn att magħmul mill-amministrazzjoni pubblika u "att amministrattiv" magħmul fil-qadi tas-setgħat u d-dmirijiet ta' dik l-amministrazzjoni pubblika. Huwa minnu wkoll illi mhux kull delitt jew kważi-delitt magħmul minn Awtorita` pubblika huwa "delitt jew kważi-delitt li joħroġ minn att amministrattiv". Madankollu, fil-każ tallum id-deċiżjoni ta' rifjut tal-Awtorita` konvenuta ċertament kienet "att amministrattiv" kif imfisser fl-art. 469A(2), u meta l-azzjoni għar-riżarċiment tad-danni hija msejsa fuq "delitt jew kważi-delitt li joħroġ minn att amministrattiv", li, biex tara hux delittwali jew le, trid l-ewwel tistħarreġ il-validità tiegħu, il-materja tibqa' regolata taħt il-lex specialis."*

16. L-atturi jsostnu li l-ordni tal-appellata li twaqqaf l-użu tal-magni li l-appellanti impurtaw f'Malta, saret *'7..... bi vjolazzjoni tad-drittijiet tas-soċjetajiet attriċi'*. Isegwi għalhekk li sabiex tiġi kkunsidrata t-talba għad-danni pretizi mill-atturi, trid fl-ewwel lok tiġi mistħarrġa l-validita`/legalita` tal-għemil tal-appellata. M'hemmx dubju li din il-materja hija regolata bl-Artikolu 469A tal-Kap. 12.

17. L-appellanti jsostnu iżda li dan mhux meħtieġ ukoll għaliex skonthom l-Awtorita` appellata aċċettat ir-responsabbilita` tal-allegati danni, u li l-kwistjoni kienet biss dwar l-ammont li għandu jitħallas bħala danni.

18. Allegazzjoni li ġiet kategorikament miċħuda minn Dr. Dominic Micallef, *Chief Enforcement Officer* tal-awtorita` appellata.[5] Il-provi f'dan ir-rigward kienu s-segwenti:

18.1. Dr. Edward Gatt xehed li dwar il-kwistjoni tad-danni kien hemm inkontri mhux biss ma' uffiċjali għolja tal-Awtorita` appellata iżda wkoll direttament ma' xi Ministri/Segretarji Parlamentari.[6] Madanakollu dawn ma tħarrkux biex jixhdu;

18.2. Xehed ukoll Antoine Pace, direttur ta' Fairbet Ltd[7] li sostna li ċ-*Chairman* u ċ-*Chief Legal Officer* tal-Awtorita` konvenuta aċċettaw li l-Awtorita` tħallas id-danni.[8] Iżda fl-aħħar mill-aħħar huwa stess eżebixxa *email* datata 26 ta' Jannar 2015 fejn ġie nfurmat bid-deċiżjoni tal-Bord tal-Awtorita` li mhux taċċetta li tħallas ebda danni[9];

18.3. Tyron Pisani għan-nom tal-kumpanija attriċi l-oħra xehed li dwar il-kwistjoni tad-danni kien hemm inkontri ma' uffiċjali għolja tal-Awtorita` appellata kif ukoll direttament ma xi Ministri/Segretarji Parlamentari.[10] Pero` finalment jgħid li l-pretensjoni attriċi għad-danni ġiet ridotta minn waħda maħduma fuq ħames snin għal waħda maħduma

[5] Fol. 169H, 169J.
[6] Fol. 263.
[7] Fol. 266.
[8] Fol. 268.
[9] Fol. 270 – 271.
[10] Fol. 325.

fuq tliet snin minn jeddhom. Peress li din it-talba ġiet ukoll injorata mill-Awtorita` konvenuta, finalment irriduċew il-pretensjoni tagħhom purament għall-ispejjeż li kienu daħlu fihom. Altru għalhekk milli kien hemm xi aċċettazzjoni da parti tal-Awtorita` li tħallas id-danni pretiżi;

18.4. L-atturi eżebew ukoll emails skambjati ma' impjegati tal-Awtorita` konvenuta f'Diċembru 2013 u Ġunju 2014. F'dik tal-ewwel saret biss talba għal laqgħa. Fl-oħra jissemmew xi *invoices*. Jinftiehem li l-atturi kien bi ħsiebhom jippreżentaw dawk l-*invoices* lill-Bord tal-Awtorita` konvenuta sabiex tiġi kkunsidrata t-talba tagħhom għar-riżarċiment ta' spejjeż u *lost profits*.[11] Iżda fl-ebda waħda minn dawn l-emails ma tirriżulta xi aċċettazzjoni da parti tal-Awtorita` konvenuta biex tagħmel tajjeb għall-allegati danni;

18.5. Skont id-dokumentazzjoni eżebita minn Dr. Dominic Micallef jirriżulta fil-fatt li għalkemm saru diversi talbiet lill-Awtorita` konvenuta għal rimbors ta' flejjes u allegati *lost profits*[12] f'isem tal-kumpaniji appellanti Fairbet Ltd u Silverplay Company Ltd,[13] l-istess pretensjonijiet ġew miċħuda b'deċiżjoni datata 27 ta' Jannar 2015.[14]

---

[11] Fol. 330 – 331.
[12] Fol. 170 *et seq*.
[13] Illum St. Catherine Convenience Ltd. ara fol. 346.
[14] Dok DM4 u Dok DM5 a fol. 218 u 219.

19. Għalhekk, mhuwiex minnu li l-Awtorita` appellata aċċettat li tħallas danni.

20. L-appellanti kienu jafu bid-deċiżjoni tal-Awtorita` appellata li tqis il-magni li mportaw l-atturi mhux aktar bħala *'other amusement machines'* iżda bħala '*relevant gaming devices'* f'Settembru tal-2013,[15] tant li fis-17 ta' Frar 2014 talbu l-ħruġ ta' mandat ta' inibizzjoni (fl-ismijiet **Mario Buttigieg et v. Kummissarju tal-Pulizija et**, numru 271/2014).[16] Il-Qorti tal-ewwel istanza ġustament qieset illi kien fl-4 ta' April 2014 li l-Awtorita` konvenuta formalment infurmat lis-soċjetajiet atturi bid-deċiżjoni li l-*bingo machines* importati ma setgħux jibqgħu reġistrati bħala *'other amusement machines'* u kellhom jitneħħew mill-użu. Dan b'referenza għall-ittri mibgħuta mill-Awtorita` appellata a fol. 157 *et seq*. tal-proċess. Għalhekk l-atturi ppreżentaw il-kawża (11 ta' Frar 2016) wara li kienu diġa` għaddew sitt xhur minn meta l-atturi saru jafu bid-deċiżjoni tal-Awtorita`.

21. L-appellanti ma jikkontestawx dan il-fatt iżda jilmentaw li, f'kull każ, it-terminu ta' dekadenza prefiss fl-Artikolu 469A tal-Kap. 12 huwa diskriminatorju meta mqabbel mat-terminu ta' kawżi oħra għad-danni bejn partijiet privati. Ilment li qatt ma kien jifforma parti mill-mertu tal-

[15] Fol. 51 – 52, 223. Matul is-seduta tal-5 ta' Marzu 2014 ġie verbalizzat:
"Fuq direzzjoni tal-Qorti, Dr Samuel Gauci rappreżentant tal-Awtorita' intimata, jiddikjara illi d-deċiżjoni tal-awtorita' li tqis il-magni li importaw ir-rikorrenti mhux aktar bħala 'other amusement machines' iżda bħala 'relevant gaming devices', ittieħdet fix-xahar ta' Settembru 2013.
Dr Gatt fuq direzzjoni tal-Qorti jikkonferma illi d-deċiżjoni tal-Awtorita` ittieħdet proprju f'Settembru 2013".
[16] Fol. 24 *et seq*.

kawża. Saħansitra, waqt it-trattazzjoni l-avukat tal-appellanti stess irrikonoxxa li dak hu argument li jrid isir f'sede oħra.[17]

Għal dawn il-motivi tiċħad l-appell u tikkonferma s-sentenza appellata. L-ispejjeż huma a karigu tal-appellanti.

Mark Chetcuti Prim Imħallef	Giannino Caruana Demajo Imħallef	Anthony Ellul Imħallef

Deputat Reġistratur
gr

[17] Fol. 370.